

ARTYKUŁ ORYGINALNY / ORIGINAL PAPER

Otrzymano/Submitted: 03.01.2016 • Zaakceptowano/Accepted: 02.09.2016

© Akademia Medycyny

Analiza efektywności szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy w grupie strażaków – ochotników realizowanego w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Kościelisku w roku 2015

Analysis of the effectiveness of training qualified first aid in a group of firefighters – volunteers carried out at the Centre for Training and Recreation Board of the Volunteer Fire Brigades Polish Republic in Kościelisko in 2015

Marek Luty¹, Mariusz Chomonicz^{2,3}

¹ Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Kościelisku

² Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

³ Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

Streszczenie

Strażacy-ochotnicy z jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej podejmują działania na rzecz ochrony życia i zdrowia. W przypadku jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego strażacy – ochotnicy współpracują z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne. Działania z zakresu ratownictwa medycznego realizowane są na poziomie kwalifikowanej pierwszej pomocy. W pracy przedstawiona została analiza efektywności szkoleń w ramach szkoleń przypominających dla strażaków – ochotników, którym kończy się ważność zaświadczenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy. *Anestezjologia i Ratownictwo 2016; 10: 273-277.*

Słowa kluczowe: strażak-ochotnik, szkolenie, kwalifikowana pierwsza pomoc

Abstract

Volunteering firemen from the fire brigade take actions in the name of protection of life and health. In case of demand the volunteering firefighters support national units of medical service. Actions based on medical support are performed on the first medical aid level. The assesment of effectiveness of first medical aid trainings for firefighters volunteers was presented in the study. *Anestezjologia i Ratownictwo 2016; 10: 273-277.*

Keywords: firefighter-volunteer, training, qualified first aid

Wstęp

Jednym z celów Stowarzyszenia Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej jest działanie na rzecz ochrony życia i zdrowia. Związek zrzesza Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) z terenu całego kraju [1]. Do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (ksrg) włączonych jest, według danych Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności (KCKRiOL), 4195 jednostek OSP. Daje to siłę około 120 tys. druhow w wieku od 18 do 60 lat [2]. Do ksrgr może zostać włączona jednostka, która między innymi posiada wyszkolonych ratowników w liczbie zapewniającej pełną obsadę co najmniej dwóch samochodów pożarniczych [3]. Ponadto jednostka taka powinna posiadać na swoim wyposażeniu zestaw do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy osobom

znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego [4]. Jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do ksrgr zgodnie z Ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym są jednostkami, które współpracują z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne [5]. Strażacy – ochotnicy z jednostek OSP włączonych do ksrgr uzyskują tytuł ratownika po odbyciu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i pozytywnym zdaniu egzaminu. Szczegóły związane z organizacją kursu zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy [6]. Zgodnie z tym rozporządzeniem egzamin składa się z części teoretycznej i praktycznej. Egzamin teoretyczny przeprowadzany jest w formie testu, zawierającego 30 zadań testowych wybranych przez komisję spośród zadań testowych opracowanych przez Centrum Egzaminów Medycznych. Warunkiem

Tabela I. Program Szkolenie przypominające z zakresu kwalifikowanej pierwszej dla strażaków OSP w Ośrodku ZG ZOSP RP w Kościelisku

Table I. Program Training like in the field of qualified first aid for firefighters at the Centre ZG ZOSP RP in Kościelisko

Data	Liczba godzin	T/P	Temat	Obecność	Prowadzący	Podpis	Uwagi
	0,5	T	Test wstępny z kpp				
	0,5	T	Organizacja ratownictwa				
	0,5	P	Zasady bezpieczeństwa podczas działań ratowniczych				
	0,5	T	Zestawy ratownicze				
	0,5	P	Zestawy ratownicze				
	1,5	P	Badanie urazowe				
	0,5	T	Poszkodowany nieprzytomny				
	1,5	P	Poszkodowany nieprzytomny				
	1	T	Resuscytacja				
	2,5	P	Resuscytacja				
	0,5	P	Zastosowanie AED				
	1	P	Wstrząs				
	1	T	Stany nagłe nieurazowe				
	1	P	Stany nagłe nieurazowe				
	1	T	Urazy mechaniczne				
	1,5	P	Urazy mechaniczne				
	1	T	Urazy termiczne, chemiczne				
	0,5	T	Taktyka działań ratowniczych				
	1	P	Ewakuacja ze strefy zagrożenia				
	1,5	P	Sytuacje symulowane				
	0,5	T	Psychologia akcji ratunkowej				
	0,5	T	Egzamin teoretyczny				
	5,5	P	Egzamin praktyczny				

zaliczenia egzaminu teoretycznego jest udzielenie prawidłowych odpowiedzi na co najmniej 90 % zadań testowych zawartych w karcie testowej. Zdanie egzaminu teoretycznego jest warunkiem koniecznym do dopuszczenia do egzaminu praktycznego. Egzamin praktyczny składa się z dwóch losowo wybranych zadań egzaminacyjnych sprawdzających praktyczne postępowanie w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz wykonania resuscytacji krążeniowo-oddechowej na fantomie z elektronicznym monitorowaniem i oceną wykonywanych czynności wraz z możliwością wydruku danych. Do egzaminu może przystąpić osoba, która odbyła wszystkie zajęcia teoretyczne i praktyczne objęte programem kursu lub posiada zaświadczenie, które utraciło ważność. Zaświadczenie jest ważne przez okres 3 lat od dnia wydania.

Z myślą o strażakach – ochotnikach, których zaświadczenie z powodu upływu trzech lat traci ważność w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Kościelisku od kilku lat organizowane są szkolenia przypominające z zakresu kpp. Szkolenia realizowane są w oparciu

o własny program przedstawiony w tabeli I.

Szkolenie rozpoczyna się od wypełnienia przez uczestników szkolenia ankiety zawartej w tabeli II - oceny aktualnego stanu wiedzy teoretycznej uczestników szkolenia. W tym celu przeprowadzany jest test zawierający 30 zadań testowych wybranych spośród zadań testowych opracowanych przez Centrum Egzaminów Medycznych.

W trakcie szkolenia wyjaśniane są wątpliwości oraz prowadzący zwracają szczególną uwagę na zmiany, jakie miały miejsce w ostatnim okresie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Cel pracy

Celem pracy było przedstawienie efektywności szkoleń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy w grupie strażaków – ochotników realizowanych w roku 2015 na szkoleniach przypominających realizowanych zgodnie z Programem szkolenia przypominającego z zakresu kwalifikowanej pierwszej dla strażaków OSP w Ośrodku ZG ZOSP RP w Kościelisku (tabela I).

Tabela II. Ankieta wypełniana przez uczestników szkolenia przypominające z zakresu kwalifikowanej pierwszej dla strażaków OSP w Ośrodku ZG ZOSP RP w Kościelisku

Table II. The questionnaire filled in by the participants of the training like in the field of qualified for firefighters at the Centre of ZG ZOSP RP in Kościelisko

Dzień dobry,
ankieta, którą trzymacie w ręku ma na celu jak najlepsze przygotowanie programu szkolenia do potrzeb uczestników. Bardzo prosimy i z góry dziękujemy za rzetelne jej wypełnienie.
**Proszę zakreślić właściwą odpowiedź*

1. Imię i Nazwisko:
2. Wiek:
3. Miejsce zamieszkania*:
wieś miasto do 10 tys. mieszkańców miasto powyżej 10 tys. mieszkańców
województwo:
4. Czy Twoja jednostka posiada zestaw PSP R1(torba, nosze deska, komplet szyn)?*:
tak nie
5. Czy w waszej jednostce jest ponadstandardowy sprzęt do ratownictwa medycznego?*:
nie tak jaki?.....
6. Jak często wykonywałeś(aś) zadania z zakresu ratownictwa medycznego w przeciągu ostatnich 3 lat?*:
1/tydzień 1/miesiąc 1/rok w ogóle
Inne:.....
7. Jak często ćwiczysz zagadnienia z zakresu ratownictwa medycznego?*:
1/tydzień 1/miesiąc 1/rok w ogóle
Inne:.....
8. Jak często rozwiązujesz testy z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy?*:
1/tydzień 1/miesiąc 1/rok w ogóle
Inne:.....
9. Kto organizował Twój pierwszy kurs z zakresu ratownictwa medycznego?
Przybliżona nazwa instytucji.....
10. W którym roku odbył się ten kurs?.....r.
11. Wynik testu wstępnego z kpp
12. Wynik egzaminu teoretycznego

Tabela III. Uczestnicy szkolenia z podziałem na płeć, wiek i miejsce zamieszkania
Table III. The participants broken down by gender, age and place of residence

Łączna liczba uczestników szkolenia w roku 2015	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Wiek w latach			Miejsce zamieszkania		
			18 - 30	31 - 50	pow. 50	Wieś	Miasto do 10 tys. mieszk.	Miasto powyżej 10 tys. mieszk.
413	29	384	233	162	18	309	46	58
100%	7%	93%	56,4%	39,2%	4,4%	74,8%	11,2%	14,0%

Material i metoda

Badanie miało charakter retrospektywny; podano w nim analizie wyniki testu wstępnego, tj. tego, który został dokonywany na początku szkolenia oraz wyniki egzaminu końcowego, tak teoretycznego, jak i praktycznego. Analizowano zatem efektywność szkolenia realizowanego w oparciu o program zawarty w tabeli I na pozytywny wynik egzaminu potwierdzającego umiejętności z zakresu kpp (pytania 11 i 12 z ankiety zawartej w tabeli II).

W roku 2015 w Ośrodku zorganizowano 15 szkoleń przypominających. W szkoleniach tych uczestniczyło łącznie 413 osób. Informacje dotyczące uczestników szkolenia zawarte zostały w tabeli III. Znajdują się tam informacje zawarte w punkcie 1, 2, 3 Ankiety

przedstawionej w tabeli II.

Test wstępny z kpp zdało 109 uczestników (stanowi to 26,4% łącznej liczby uczestników szkoleń), 304 uczestników nie zaliczyło testu wstępnego z kpp (73,6% ogółu osób piszących test wstępny).

Z łącznej liczby uczestników, którzy przystąpili do testu w roku 2015, 289 zaliczyło egzamin teoretyczny (69,9%) a 124 egzaminu tego nie zaliczyło (30,1%).

Z analizy danych zawartych w tabeli IV wynika, że w przypadku jeżeli egzamin z zakresu kpp odbywałby się w pierwszy dzień szkolenia to egzamin teoretyczny zdałoby 26,4% (109 osób) uczestników szkolenia.

Udział w szkoleniu zwiększył tę liczbę do 69,9% (289 osób). Wszystkie osoby, które zaliczyły egzamin teoretyczny zdały również egzamin praktyczny. Wśród uczestników szkolenia przypominającego, którzy

Tabela IV. Wynik testu wstępnego i egzaminu końcowego (teoretycznego i praktycznego)
Table IV. Test initial and final exam (theoretical and practical)

Łączna liczba uczestników szkolenia w roku 2015	Test wstępny z kpp		Egzamin teoretyczny				Egzamin praktyczny		
	Liczba uczestników, która uzyskała pozytywny wynik	Liczba uczestników, która nie uzyskała pozytywnego wyniku	Liczba uczestników, która uzyskała pozytywny wynik	Liczba uczestników, która nie uzyskała pozytywnego wyniku	Liczba uczestników, która uzyskała pozytywny wynik	Liczba uczestników, która nie uzyskała pozytywnego wyniku	Liczba uczestników, która uzyskała pozytywny wynik		
413	109	26,4%	304	73,6%	289	69,9%	124	30,1%	289

Tabela V. Liczba uczestników szkoleń przypominających, która zaliczyła test wstępny z kpp i zaliczyła egzamin teoretyczny oraz liczba uczestników, która nie zaliczyła testu wstępnego z kpp a zaliczyła egzamin teoretyczny

Table V. Number of participants refresher training, which passed a preliminary test of the qualified first aid and passed the theory test and the number of participants, which has not passed a preliminary test of the qualified first aid and passed the theory test

Łączna liczba uczestników, która zdała egzamin teoretyczny	Liczba uczestników, która uzyskała pozytywny wynik na teście wstępnym i z egzaminu teoretycznego	Liczba uczestników, która nie uzyskała pozytywnego wyniku na teście wstępnym, ale zdała egzamin teoretyczny
289	109	37,7%
		180
		62,3%

zdali egzamin teoretyczny były zarówno osoby, które zaliczyły test wstępny z kpp, jak i te, które tego testu nie zaliczyły.

Z analizy danych zawartych w tabeli IV wynika, że 109 osób (37,7% osób, które zdały egzamin teoretyczny), które zdały egzamin teoretyczny, wcześniej otrzymały pozytywny wynik z testu wstępnego z kpp.

Z kolei 289 uczestników szkolenia (69,9% osób, które zdały egzamin teoretyczny) to osoby, które nie zdały egzaminu wstępnego z kpp – co oznacza, że udział w szkoleniu wyrównał pierwotny brak wiedzy.

Wnioski

- Jednorazowy udział w kursie kpp nie pozwala na utrzymanie odpowiednio wysokiego poziomu kompetencji (umiejętności nabyte w jego trakcie muszą być odnawiane/ przypominane).

- Szkolenie przypominające z zakresu kpp jest ważnym elementem utrzymania odpowiednio wysokiego poziomu kompetencji strażaków ochotników.
- Szkolenie przypominające spełnia swoje założenia: przypomina nabyte wcześniej umiejętności i uczy nowych.

Konflikt interesów / Conflict of interest

Brak/None

Adres do korespondencji:

✉ Marek Luty

Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy ZGZOSP RP w Kościelisku

ul. Groń 6; 34-511 Kościelisko

☎ (+48 17) 207 03 55

✉ biuro@kiry.com.pl

Piśmiennictwo

1. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej/O nas/Statut Związku OSP RP www.zosprp dostęp 21.12.2015 r.
2. Bezpieczeństwo/Ochrona ludności/Ochotnicze Straże Pożarne www.msw.gov.pl dostęp 21.12.2015 r.
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zakresu szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego z dnia 14 września 1998 r. Dz. U. Nr 121, poz. 798. www.isap.sejm.gov.pl dostęp 21.12.2015 r.
4. Procedura P – 23 Rozpatrywanie wniosku do Komendanta Głównego PSP w sprawie włączenia jednostki OSP do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego z dnia 19.02.2010 r. www.psp.krakow.pl.
5. Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym z dnia 8 września 2006 r. Dz. U. Nr 191, poz. 1410 z póź. zm. www.isap.sejm.gov.pl dostęp 21.12.2015 r.
6. Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy z dnia 19 marca 2007 r. Dz. U. Nr 60, poz. 408. www.isap.sejm.gov.pl dostęp 21.12.2015 r.